

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (prvo vijeće)

10. siječnja 2019. *

„Zahtjev za prethodnu odluku – Pravosudna suradnja u kaznenim stvarima – Načelo međusobnog priznavanja naloga za oduzimanje – Okvirna odluka 2006/783/PUP – Članak 12. stavci 1. i 4. – Pravo koje uređuje izvršenje – Pravo države izvršenja koje odobrava primjenu supletorne kazne zatvora u slučaju neizvršenja mjere oduzimanja – Usklađenost – Pravo države izdavanja koje također odobrava primjenu supletorne kazne zatvora – Nepostojanje utjecaja”

U predmetu C-97/18,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio rechtbank Noord-Nederland (Sud za Sjevernu Nizozemsku, Nizozemska), odlukom od 1. veljače 2018., koju je Sud zaprimio 12. veljače 2018., u kaznenom postupku protiv

ET,

SUD (prvo vijeće),

u sastavu: J.-C. Bonichot, predsjednik vijeća, R. Silva de Lapuerta (izvjestiteljica), potpredsjednica, C. Toader, A. Rosas i L. Bay Larsen, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Bobek,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za nizozemsku vladu, J. M. Hoogveld i M. Bulterman, u svojstvu agenata,
- za njemačku vladu, T. Henze, M. Hellmann i E. Lankenau, u svojstvu agenata,
- za austrijsku vladu, G. Hesse, u svojstvu agenta,
- za Europsku komisiju, R. Troosters i S. Grünheid, u svojstvu agenata,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: nizozemski

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 12. Okvirne odluke Vijeća 2006/783/PUP od 6. listopada 2006. o primjeni načela međusobnog priznavanja naloga za oduzimanje (SL 2006., L 328, str. 59.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 7., str. 54.).
- 2 Ovaj je zahtjev postavljen u okviru postupka u vezi sa zahtjevom za odobrenje izvršenja supletorne kazne zatvora koji je postavio Openbaar ministerie (državno odvjetništvo, Nizozemska), namijenjenim osiguranju izvršenja u Nizozemskoj naloga za oduzimanje koji je protiv ET-a donesen u Belgiji.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Uvodne izjave 1., 7., 8. i 13. Okvirne odluke 2006/783 glase:

„(1) Europsko je vijeće na sastanku u Tampereu 15. i 16. listopada 1999. naglasilo da bi načelo uzajamnog priznavanja trebalo postati temelj pravosudne suradnje u građanskim i kaznenim stvarima unutar Unije.

[...]

(7) Glavni motiv za organizirani kriminal je financijska dobit. Stoga se svaki pokušaj sprječavanja i suzbijanja toga kriminala, kako bi bio djelotvoran, mora usredotočiti na praćenje, zamrzavanje, zapljenu i oduzimanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom. Nije dovoljno samo osigurati uzajamno priznavanje u Europskoj uniji privremenih zakonskih mjera poput zamrzavanja i zapljene. Djelotvorna kontrola gospodarskog kriminala također iziskuje uzajamno priznavanje naloga za oduzimanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom.

(8) Svrha je ove Okvirne odluke olakšati suradnju između država članica u pogledu uzajamnog priznavanja i izvršenja naloga za oduzimanje imovine kako bi se državu članicu obvezalo da na svome području priznaje i provodi naloge za oduzimanje koje je izdao sud nadležan za kaznene stvari neke druge države članice. Ova je Okvirna odluka povezana s Okvirnom odlukom Vijeća 2005/212/PUP od 24. veljače 2005. o oduzimanju novca, predmeta i imovine stečenih kaznenim djelom [(SL 2005., L 68, str. 49.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 16., str. 87.)]. Svrha te Okvirne odluke je osigurati da sve države članice imaju učinkovita pravila koja uređuju oduzimanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom, između ostalog, u odnosu na teret dokaza u pogledu izvora imovine koju posjeduje osoba osuđena za kazneno djelo organiziranog kriminala.

[...]

(13) Ova Okvirna odluka poštuje temeljna prava i načela priznata člankom 6. [UEU-a] i koja su izražena u Povelji [Europske unije] o temeljnim pravima, a posebno u njezinom poglavlju VI. [...]

- 4 U skladu s člankom 1. te okvirne odluke:

„1. Svrha je ove Okvirne odluke donijeti pravila na temelju kojih država članica na svojem državnom području priznaje i provodi nalog za oduzimanje koji je izdao sud nadležan za kaznene stvari druge države članice.

2. Ova Okvirna odluka ne utječe na obvezu poštovanja temeljnih prava i temeljnih pravnih načela određenih u članku 6. [UEU-a] te na bilo koju obvezu pravosudnih tijela.”

5 Članak 2. te okvirne odluke sadržava sljedeće definicije:

„Za potrebe ove Okvirne odluke:

- (a) ‚država izdavanja‘ znači država članica u kojoj je sud izdao nalog za oduzimanje u okviru kaznenog postupka;
- (b) ‚država izvršenja‘ znači država članica kojoj je poslan nalog za oduzimanje radi njegovog izvršenja;
- (c) ‚nalog za oduzimanje‘ znači konačna sankcija ili mjera koju je izrekao sud nakon postupka u vezi s kaznenim djelom ili djelima i koji rezultira konačnim oduzimanjem imovine;

[...]”

6 Člankom 7. stavkom 1. iste okvirne odluke propisuje se:

„Nadležna tijela u državi izvršenja bez daljnjih formalnosti priznaju nalog za oduzimanje koji je poslan u skladu s člancima 4. i 5. i odmah poduzimaju sve potrebne mjere za njegovo izvršenje, osim ako nadležna tijela odluče da se pozovu na jedan od razloga za nepriznavanje i neizvršenje predviđenih u članku 8. ili na jedan od razloga za odgodu izvršenja predviđenih u članku 10.”

7 Člankom 12. Okvirne odluke 2006/783, naslovljenim „Pravo koje uređuje izvršenje”, u staccima 1. i 4. određuje se:

„1. Ne dovodeći u pitanje stavak 3., izvršenje naloga za oduzimanje uređuje pravo države izvršenja i samo će njezina tijela biti nadležna za odlučivanje o postupcima za izvršenje i određivanje svih mjera koje se na njih odnose.

[...]

4. Država izvršenja ne smije naložiti neke druge mjere kao zamjenu naloga za oduzimanje, uključujući kazne zatvora ili neke druge mjere koje ograničavaju slobodu osobe, kao posljedica slanja na temelju članaka 4. i 5., osim ako država izdavanja da svoj pristanak.”

Nizozemsko pravo

8 Člankom 22. stavkom 1. točkom (a) i stavkom 3. Wet wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging geldelijke sancties en beslissingen tot confiscatie (Zakon o uzajamnom priznavanju i izvršavanju novčanih kazni i naloga za oduzimanje) od 27. rujna 2007. (Stb. 2007., br. 354, u daljnjem tekstu: Zakon o priznavanju i izvršenju) propisuje se:

„1. Nalog za oduzimanje koji se može priznati priznaje se i izvršava u skladu s nizozemskim pravom. Ako nalog za oduzimanje:

- (a) za predmet ima plaćanje novčanog iznosa državi radi oduzimanja protupravno stečene koristi, odluka se izvršava sukladno članku 577.b stavku 1. i članku 577.c [Wetboek van Strafvordering (Zakonik o kaznenom postupku)], pri čemu je [raadkamer van de rechtbank Noord-Nederland (vijeće Suda za Sjevernu Nizozemsku, Nizozemska)] nadležan za odlučivanje o zahtjevu za odobrenje izvršenja supletorne kazne zatvora;

[...]

3. Zamjenska kazna ili mjera izvršava se tek nakon što je nadležno tijelo države izdavanja na to pristalo. [...]"

- 9 Člankom 577.c stavkom 1. Zakonika o kaznenom postupku u pogledu supletorne kazne zatvora određuje se:

„Ako osuđenik ne postupi u skladu s rješenjem ili presudom kojom je naloženo plaćanje novčanog iznosa državi radi oduzimanja protupravno stečene koristi i ako se potpuno namirenje tog iznosa iz njegove imovine na temelju članka 574. do 576. pokazalo nemogućim, sud može, na zahtjev državnog odvjetništva, odobriti izvršenje supletorne kazne zatvora do tri godine.”

Glavni postupak i prethodna pitanja

- 10 Presudom Hofa van Beroep Antwerpen (Žalbeni sud u Antwerpenu, Belgija) od 20. prosinca 2012. protiv ET-a donesen je nalog za oduzimanje za iznos od 800 000 eura. Ta presuda postala je pravomoćna i izvršenje tog naloga za oduzimanje preuzela je Kraljevina Nizozemska, u svojstvu države članice izvršenja u smislu članka 2. točke (b) Okvirne odluke 2006/783.
- 11 U vezi s tim, sudu koji je uputio zahtjev, rechtbanku Noord-Nederland (Sud za Sjevernu Nizozemsku), državno odvjetništvo podnijelo je zahtjev koji se temelji na članku 22. Zakona o priznavanju i izvršenju za odobrenje izvršenja supletorne kazne zatvora protiv ET-a zbog toga što je ostao dužan iznos od 652 119,19 eura i jer ga je to tijelo sumnjalo za postojanje nezakonitih novčanih tokova.
- 12 ET tvrdi da je zahtjev državnog odvjetništva nedopušten i, podredno, neosnovan. U tom pogledu ET ističe da supletorna kazna zatvora nije samo „mjera” u smislu nizozemskog kaznenog prava nego da je ona i kazna u smislu članka 7. stavka 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, potpisane u Rimu 4. studenoga 1950. (u daljnjem tekstu: EKLJP) i članka 49. stavka 1. Povelje Europske unije o temeljnim pravima. Osim toga, ET ističe da je izricanje supletorne kazne zatvora poštrenje naloga za oduzimanje, tako da je nezakonit.
- 13 Sud koji je uputio zahtjev, s obzirom na sudsku praksu Hoge Raada der Nederlanden (Vrhovni sud Nizozemske) prema kojoj mjeru supletorne kazne zatvora propisanu u članku 577.c Zakonika o kaznenom postupku treba smatrati „kaznom” u smislu članka 7. EKLJP-a, sumnja u njezinu usklađenost s Okvirnom odlukom 2006/783.
- 14 U tim je okolnostima rechtbank Noord-Nederland (Sud za Sjevernu Nizozemsku) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. Može li se članak 12. stavak 1. Okvirne odluke [2006/783] tumačiti na način da je u okviru izvršavanja naloga za oduzimanje u Nizozemskoj, koji je prosljedila država izdavanja, moguće izreći supletornu kaznu zatvora u smislu članka 577.c Zakona o kaznenom postupku, uzimajući u obzir, među ostalim, odluku Hoge Raada [der Nederlanden (Vrhovni sud Nizozemske)] od 20. prosinca 2011., prema kojoj se supletorna kazna zatvora mora smatrati ‚kaznom’ u smislu članka 7. stavka 1. EKLJP-a?
2. Utječe li na mogućnost izricanja supletorne kazne zatvora to što pravo države izdavanja također predviđa mogućnost izricanja takve kazne?”

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje

- 15 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 12. stavke 1. i 4. Okvirne odluke 2006/783 tumačiti na način da mu se protivi primjena prava države izvršenja poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku, a koje u svrhe izvršenja naloga za oduzimanje donesenog u državi izdavanja prema potrebi odobrava primjenu supletorne kazne zatvora.
- 16 Prije svega treba istaknuti da iz članka 1. Okvirne odluke 2006/783 u vezi s njezinim uvodnim izjavama 1. i 8. proizlazi da je njezina svrha, na osnovi načela uzajamnog priznavanja, koje je temelj pravosudne suradnje u građanskim i kaznenim stvarima, i radi olakšanja suradnje između država članica u pogledu uzajamnog priznavanja, utvrditi pravila prema kojima država članica na svojem području priznaje i provodi naloge za oduzimanje što ih je izdao sud nadležan za kaznene stvari neke druge države članice.
- 17 U tom pogledu Sud je priznao da načelo uzajamnog povjerenja među državama članicama i načelo uzajamnog priznavanja, koje se temelji na njihovu obostranom povjerenju, imaju temeljnu važnost u pravu Unije, s obzirom na to da omogućuju stvaranje i održavanje područja bez unutarnjih granica (presuda od 25. srpnja 2018., Minister for Justice and Equality (Nedostaci u pravosudnom sustavu), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, t. 36.).
- 18 Zatim treba istaknuti da, sukladno članku 7. Okvirne odluke 2006/783, nadležna tijela u državi izvršenja bez daljnjih formalnosti priznaju nalog za oduzimanje koji je poslan u skladu s odredbama te okvirne odluke i odmah poduzimaju sve potrebne mjere za njegovo izvršenje.
- 19 Dakle, samo razlozi koji su izričito propisani navedenom okvirnom odlukom prema potrebi ovlašćuju državu izvršenja da odbije priznati ili izvršiti nalog za oduzimanje na temelju članka 8. ili da odgovori njegovo izvršenje na temelju članka 10. navedene odluke.
- 20 Naposljetku, u skladu s člankom 12. stavkom 1. Okvirne odluke 2006/783, izvršenje naloga za oduzimanje uređuje pravo države izvršenja i samo će njezina tijela biti nadležna za odlučivanje o postupcima za izvršenje i određivanje svih mjera koje se na njih odnose.
- 21 U skladu sa stavkom 4. navedenog članka, za nalaganje mjere kao zamjene naloga za oduzimanje potreban je prethodni pristanak države izdavanja.
- 22 Stoga iz zajedničkog tumačenja tih dvaju stavaka članka 12. navedene okvirne odluke proizlazi da su u pravilu nadležna tijela države izvršenja ona koja odlučuju, sukladno njezinu pravu, o postupcima izvršenja i mjerama koje su najprikladnije za izvršenje naloga za oduzimanje. Međutim, kao posebno pravilo, na temelju stavka 4. tog članka, potreban je prethodni pristanak države izdavanja ako se čini da planirana mjera države izvršenja treba zamijeniti navedeni nalog.
- 23 S obzirom na ta razmatranja treba ispitati protivi li se Okvirnoj odluci 2006/783 mjera izvršenja supletorne kazne zatvora poput one koja je propisana nizozemskim pravom i kako je tumači Hoge Raad der Nederlanden (Vrhovni sud Nizozemske).
- 24 U vezi s tim treba podsjetiti na to da je Sud, kad je riječ o tumačenju odredaba nacionalnog prava, načelno dužan temeljiti se na pravnim ocjenama koje proizlaze iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje. Naime, u skladu s ustaljenom sudskom praksom, Sud nije nadležan za tumačenje unutarnjeg prava države članice (presuda od 16. veljače 2017., Agro Foreign Trade & Agency, C-507/15, EU:C:2017:129, t. 23. i navedena sudska praksa).

- 25 Međutim, supletorna kazna zatvora može se, prema elementima koji proizlaze iz spisa podnesenog Sudu, izreći na zahtjev državnog odvjetništva protiv osobe na koju se nalog za oduzimanje odnosi, pod uvjetom da ona svojevoljno ne podmiri iznos na čije je plaćanje bila osuđena i da nije insolventna. U slučaju te mjere izvršenja, obveza plaćanja i dalje postoji, tako da bi se osoba kojoj se izrekne supletorna kazna zatvora podmirenjem duga od nje u svakom trenutku mogla osloboditi. Spletorna kazna zatvora vremenski je ograničena jer trajanje zadržavanja ne može prelaziti tri godine i jer naloženo trajanje ovisi, među ostalim, o moguće izvršenim djelomičnim plaćanjima.
- 26 U tom pogledu iz odluke kojom se upućuje zahtjev proizlazi da je supletorna kazna zatvora, u skladu s člankom 22. stavkom 1. točkom (a) Zakona o priznavanju i izvršenju, sredstvo izvršenja sukladno nizozemskom pravu naloga za oduzimanje donesenog u drugoj državi članici, predmet kojega je isplata državi nezakonito stečenog novčanog iznosa ako osuđena osoba ne postupi u skladu s presudom ili ako se presudom nalaže takvo plaćanje. U skladu sa stavkom 3. tog članka, zamjenska kazna ili mjera izvršava se tek nakon što je nadležno tijelo države izdavanja na to pristalo.
- 27 U vezi s tim, supletorna kazna zatvora kojom se nastoji izvršiti nalog za oduzimanje ne može se smatrati zamjenskom mjerom tog naloga u smislu članka 12. stavka 4. Okvirne odluke 2006/783 i nije ni zamjenska sankcija ni izmjena takvog naloga donesenog u državi izdavanja. Slijedom toga, njezino donošenje ne zahtijeva prethodni pristanak potonje države.
- 28 Naime, kao što su to tvrdile sve stranke koje su podnijele očitovanja, izricanjem supletorne kazne zatvora nastoji se ostvariti cilj Okvirne odluke 2006/783, koji se sastoji, kao što je to navedeno u točki 16. ove presude, od olakšavanja suradnje između država članica, osobito u pogledu izvršenja naloga za oduzimanje imovine, stvarajući pritisak na osobu na koju se on odnosi i koja odbija podmiriti dugovani iznos iako to može učiniti.
- 29 To utvrđenje nije dovedeno u pitanje činjenicom da je Hoge Raad der Nederlanden (Vrhovni sud Nizozemske) supletornu kaznu zatvora kvalificirao „kaznom” u smislu članka 7. EKLJP-a, kao što to ističe sud koji je uputio zahtjev. Takva kvalifikacija nema utjecaja na mogućnost, propisanu u članku 12. stavku 1. Okvirne odluke 2006/783, da nadležno tijelo odredi postupke izvršenja naloga za oduzimanje i provede sve mjere koje smatra najprikladnijima za dobru provedbu tog izvršenja kako bi postiglo cilj Okvirne odluke 2006/783, poštujući pritom, kao što to proizlazi iz njezine uvodne izjave 13., temeljna prava dotične osobe.
- 30 S obzirom na ta razmatranja, na prvo pitanje valja odgovoriti da članak 12. stavke 1. i 4. Okvirne odluke 2006/783 treba tumačiti na način da mu se ne protivi primjena prava države izvršenja poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku, koje u svrhu izvršenja naloga za oduzimanje donesenog u državi izdavanja prema potrebi odobrava primjenu supletorne kazne zatvora.

Drugo pitanje

- 31 Svojim drugim pitanjem sud koji je uputio zahtjev pita ima li činjenica da pravo države izdavanja također odobrava moguću primjenu supletorne kazne zatvora utjecaj na izricanje takve mjere u državi izvršenja.
- 32 U tom pogledu, kao što je to istaknuto u točki 17. ove presude, sukladno članku 12. stavku 1. Okvirne odluke 2006/783, izvršenje naloga za oduzimanje uređeno je pravom države izvršenja.
- 33 Ta odredba temelji se na načelu uzajamnog priznavanja, koje podrazumijeva da postoji uzajamno povjerenje u to da svaka država članica prihvaća primjenu kaznenog prava koje je na snazi u drugim državama članicama, čak i ako bi provedba vlastitog nacionalnog prava dovela do drukčijeg rješenja (vidjeti u tom smislu presudu od 23. siječnja 2018., Piotrowski, C-367/16, EU:C:2018:27, t. 52.).

- 34 Ako bi izricanje mjere izvršenja u državi izvršenja bilo uređeno nacionalnim pravom države izdavanja ili podvrgnuto uvjetima propisanim tim pravom, to bi negativno utjecalo na zadani cilj Okvirne odluke 2006/783, kako je izloženo u točki 16. ove presude.
- 35 S obzirom na ta razmatranja, na drugo pitanje treba odgovoriti da činjenica da pravo države izdavanja također odobrava moguću primjenu supletorne kazne zatvora nema nikakav utjecaj na izricanje takve mjere u državi izvršenja.

Troškovi

- 36 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (prvo vijeće) odlučuje:

- 1. Članak 12. stavke 1. i 4. Okvirne odluke Vijeća 2006/783/PUP od 6. listopada 2006. o primjeni načela međusobnog priznavanja naloga za oduzimanje treba tumačiti na način da mu se ne protivi primjena prava države izvršenja poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku, koje u svrhu izvršenja naloga za oduzimanje donesenog u državi izdavanja prema potrebi odobrava primjenu supletorne kazne zatvora.**
- 2. Činjenica da pravo države izdavanja također odobrava moguću primjenu supletorne kazne zatvora nema nikakav utjecaj na izricanje takve mjere u državi izvršenja.**

Potpisi